

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

Veu de la Plana

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

SEMANARI DEFENSOR DELS INTERESOS REGIONALS

SOSCRIPCIÓ

Castelló, al mes..... 0'25 ptas.
Fora, trimestre..... 1 » »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

COLÓN, 17, 2.º
Tota la correspondència a la Administració

SE PUBLICA TOTS ELS DIAPTES

No se tornen els originals en cara que no se publiquen

L' ADMINISTRACIÓ de VEU DE LA PLANA, prega a sons subscriptors de fóra que no estiguen al corrent en el pago dels rebuts, ho fassen sens demora, puix la notoria pujá del paper ha ocasionat en la mateixa enormes gastos, insoportables, si els que están en retrás del pago, no procuren posarse al corrent.

La raó de ser del nacionalisme

L' essència del nacionalisme pren forma en les entranyes de la realitat, tant ideal com material, puix si 'ls teòlegs consideraren a la nacionalitat com «creació de Deu», als atéus els constá sempre la varietat ab que s' oferix la naturalesça: la raça, el medi físic i la llengua determinaren principalment diferències naturals i psicològiques entre 'ls habitants d' uns paisos i altres. La concurrència de dits elements doná llòc en tot temps a l' aparició de les nacionalitats, sens que pèr sa major o menor extensió territorial deixaren de mereixer tal nòm.

L' història ens mòstra que les grans nacions modèrnes s' han format del conjunt d' altres nacionalitats més petites, diventse el nexa que ara existix entre éstes, i que presidí a la constitució d' aquélles, més que a afinitats étniques i espiritual i a interesos comuns que les unira, a la fòrsa militar i a l' ardidesa diplomática d' una d' elles, que lográ imposarse a la demés. Esta nacionalitat predominant fon sempre la cèlula d' oríge de les diferents nacions

actuals. En la Gran Bretanya, Inglaterra; en Alemana, Prusia; en Espanya, Castella...

Ara bé: com observá Montequieu, els pòbles, del pròpi módo que 'ls individuos, una vegada posesionats del poder, tendixen a l' abús del mateix. Este abús se manifestá ostensiblement cuant els pòbles dominadors portaren son deliri imperialiste más enllá del vincle de soberanía que crearen, prenent, pera consolidar el llas polític que imposá la fòrsa, borrar la personalitat històrica dels pòbles sojugsats, sustituintla per la pròpia, sens aturarse a pensar que a la desitjada unió espiritual havia de oposarse la diferenciació psíquica establèrta per la naturalesa.

Tant es així, per lo que respecta a Espanya, que després del absolutisme cesariste dels Austries i del centralisme burocrátic del Borbóns, vigorisats a principis del passat segle ab les teoríes dels enciclopedistes de la Revolució francesa, encara el mateix Cánovas, al dictar la vigent ley de l' Estat, reconeixia en éll l' existència d' una «constitució intèrna». Cuatre segles d' unificació no han segut pròu pera conseguir l' unitat nacional, es a dir, l' unió espiritual dels espanyols, idea diferent de l' unitat política, que ha sobrevixcut hasta en els temps en que pogué creures en sa relaxació. Recordes, al efecte, l' hermós espectacle que oferí al mon l' Espanya defenent sa integritat territorial cuant a l' invasió napoleónica, Ha segut, puix, tan gran la segona com la primera artificiosa. La geografia, l' història, la llengua i la llegendació, especialment, seguixen determinant nòstra idiosincrasia nacional de sempre, pera mal ensòmni dels que, me-

drant de l' actual estat de còses en lo polític, defenen l' Estat central, tulelar i omnipotent, que veu com dos de les dites *regiones españolas*, on existix més viu el sentiment nacionaliste, son les més riques i flo-reixents d' Espanya.

Tan fondo i trascendental problema está plantejat en la majoria de les nació.is. La seua essència triomfa en elles, en major o menor escala, per la raó o per la fòrsa, tota vegada que 'l nacionalisme se nodrix de lo qu' es substancia de les lleys més fonamentals i més oposades de nòstra existencia' l' amor i la lluita.

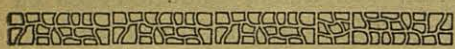
El nacionalisme es amor, perque escomensant en el sentiment de la patria nadiua, afècte tan natural com el recíproc de pares a fillés, i sens el cual no 's comprendía el de la patria orgánica, que formara l' història, finix no ya en procurar son millorament intelectual, moral i material, hasta arriuar a posseir una literatura, art i producció pròpies, sino en desijar pera la més fácil consecució d' estos fins, l' autonomía, es a dir, la llibèrtat, el major be de l' hòme, que sóls deu condicionarse per les limitacions que la societat l' impone.

Una autonomía tan ampla com la permetixquen les circumstancies per que atravesese la patria orgánica, puix la *nació gran*, que ésta supósa, may fon més indispensable que ara, en qu' están en son apogéu d' una part les utopies igualitaries i universalistes, i d' altra les ambicions imperialistes de les més prósperes nacions, hui ben paleses, ab l' asót de la conflagració europea, que fan precisa l' unió dels pòbles de les que no ho estiguen tant, pera contindre la seua pujansa.

I, finalment, el nacionalisme es lluita, i siga la que siga la solució

que tinga en nòstra pàtria un dia, està fóra de dupte, colocantse en un terrenu purament ideològic, que mentres l'igualtat vol dir, lo mateix pera els individus que pera els pòbles, l'estancament i la mórt, la diferencia significa el progrés i la vida. Solsment la mórt iguala: la vida diferència. Diferenciarse es sobreixir, viure, i en el mon sóls els salvages son sers igualats i destinats a desapareixer.

EDUART MARTÍNEZ FERRANDO.

APUNTS DE PÒBLES

LO GRAU DE CASTELLÓ

Psicologia de la nit

Tenebres y misteri. Quietut y sosiego. La personalitat, lo que podriem dir númen d'un pòble, canvia algo de ser de nit a ser de dia. Per la nit no quede res definit en un pòble chicotet com es aquéste Grau. Permaneix tot en ombres, en foscuria. Queden a la observació nòstra elements disseminats ací y enllá que de ajuntarlos en concret no mos donen mes que una Impresió solitaria y contemplativa.

N'obstant aquésta impresió qu' es refinadíssima, conté tóta la poesia y sublimitat de la nit.

Es aquésta de la nit una psicologia misteriosa, si cap diro aixina.

Psicologia del dia

Tot llum. Tot alegría. Mos extenem fins alpegar a la platja del Pinar. Es en aquéstos principis de Septiembre una platja de pochos banyistes ya. Apenes dos o quatre.

Es per lo matí y lo sól brillant les aigües marines en bany de plata. Hi ha davant de nosaltres una ralla verdosa, agroguiná, que serpentege fent sinuositats ténues, armòniques: es lo Pinar. Hi ha a lo llunt el teló de montanyes, les villes. La mar, *sendero innumerable*, se mienja sempre adquirint tons qu' es permuten segons l'hóra y la llum.

Bé podem dir que la psicologia del dia es la claror.

Psicologia del pòrt

El cél pareix la mar de tan blau.

Diem pòrt cuand sóls té la forma

de pòrt, faltanli la personalitat. Estem en ell y sols veem allá a la punta un barquet que fa la travesía a Barcelona. Y es que a aquéste pòrt li sosoix lo que a moltes capitals, que tenen de capital les cases. En lo tinglat que hi ha a la entrá separats per pilots s' encontre una gent que va a embarcarse pâ França.—Es efécte de la penuria española.—Viu ab ells un desasosiego qu' els fa pensar en lo pervindre a l'altra part de frontera.

Hi ha hòmens, dónes, chiquets... Y trascendix d'ells un matiç de aigua-fort.

La psicologia d'aqueste pòrt es que de tot té menys de pòrt.

Psicologia del pòble

No esperem vore ací, en els mariners levantins, el aspècte tràgich dels mariners cantábrichs o dels de la Bretanya negra de Charles Cottet; el mar aqueste té pòch de dramàich. L'espírit de la gent corre parelles en l'espírit de la capital propensa: Castelló. Mes ells tenen—aixó sí—una especie de bateig en aigua de la mar.

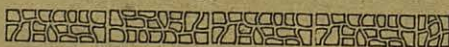
La darrera vaga marinera nos aportaria elements d'estudi, si ací es tractare de desmenuçar. Será prou en saber que tenen una firmeza de carácter que vãn posar allavors de manifest.

El color blau, tan característich de les fachaes de cases de pòbles, está ací empleat en frecuència en unes casetes baixes que a la darrería del dia, cuant lo sól es pur ór, se transfiguren, adquirint un estat de grandea.

Mos alluytem del pòble, per vora mar. Próp del Millars havem tornat a mirarlo y allá baix s' esfume en boires platejades.

La psicologia del pòble es aspra y dolça a la vegá.

XENIUS.

Es preferible el dól, la forca, la mórt mateixa, a viure sols un dia, un hora tan sols, només un instant, sense llibertat.

RUÍZ ZORRILLA.

Elección sangrienta

«Desde las Cortes de Cádiz a acá, no ha habido en el Parlamento español un grupo político tan gris, tan falso de olor, color, sabor, cantidad, etc., como la actual minoría republicana. El cuerpo electoral republicano tiene un olfato formidable para percibir la estupidez, y se va ciego a ella como las ratas al tocino. Y así ha hecho una elección al revés, y ha elegido diputados a los peores. A hombres que no diremos que no sean honrados, porque ahora la ética no nos importa y porque además no hay nada más honrado que la insignificancia, pero que no tienen más programa que entumecerse de haragandería y de vanidad y dormir a pierna suelta. Así todos los grandes debates están en el aire. Por ejemplo Lerroux deja entrever que es intervencionista. Pues el debate sobre la intervención de España en la guerra aún está por iniciar. Salas Antón, se las echa de socialista. Pues llega la huelga de ferroviarios, y el canario de Sabadell no abre el pico para cantar. Todos, desde el primero hasta el último, se llaman autonomistas. Pues plantean los regionalistas el problema catalán, y la mayor parte se quedan mudos, y ojalá se hubieran quedado todos, pues así no habríamos oído a los que hablaron despotricando contra Cataluña. Lo mismo o algo parecido va a ocurrir cuando se discutan los abominables sucesos de Gerona. Vamos a pasar por la vergüenza—lo preveemos—de que sean los regionalistas los primeros que interpielen al gobierno sobre el particular, y tememos que aun haya republicanos que se pongan de parte de los atropelladores. Pero en fin, en una minoría acéfala, en la que no hay un solo hombre de primera fila, no son extrañas esas disonancias. Para un partido cadáver bien está esa representación de muertos.

Y muy bien está entre ellos el electo de Gerona. El Sr. Fernández del Pozo pretendía que nos indignáramos, cuando el Supremo le arrebató el acta al constituirse las Cortes. Pero ¿por qué nos habíamos de indignar, por qué? El Sr. Fernández del Pozo no nos dá frío ni calor. Lo

El mismo nos importa que sea diputado como que no lo sea. Si llega a luchar frente a él Dalmacio Iglesias, nosotros votamos por Dalmacio. Porque éste, al menos, ridiculiza el cargo y nos ameniza la existencia. Y entre un candidato fúnebre y federal y otro regocijado y saltimbanquero, la elección no es dudosa.

En una legislatura le confirió Gerona su representación nada menos que a Joaquín Costa. A Pozo ya van dos o tres veces que lo elige. Sentiríamos que los gerundenses se figuraran que Pozo es un Costa o que Costa era un Pozo. El Sr. Fernández no vale el tiro que a Morales le han pegado en la tetilla. No ha de decir en las Cortes nada de particular, como no lo ha dicho en los seis u ocho años que ha sido diputado. Lerroux, a quien se ha entregado por mor del acta, no ha engarzado ningún brillante en su corona imperial. El Sr. Fernández es abogado de Jaén y como hemos dicho federal. En Jaén, que tienen motivos para conocerlo mejor que en Gerona, no deben de tener una gran idea de él cuando allí no lo hacen diputado. Su federalismo suponemos que será ese federalismo anticatalanista, ese federalismo sin federación, estofado de vaca sin vaca, guiso de liebre sin liebre, que ya les conocemos a los lerrouxistas, a Salas Antón, etc.

Nos hace sospechar esto lo a pecho que se han tomado su elección todas las nulidades de la minoría republicana....

Por lo visto, esos caballeros tienen más traza para defender sus actas, que para abogar por el pueblo en el Congreso. Por lo visto, a la hora de la pastura, todos juntan sus hocicos en la artesa, y se ayudan con la energía acumulada en sus enormes soponcios. Sin perjuicio de darse después morradas y mordiscos».

ANGEL SAMBLANCAT.

:: Barberá ::
— IMPRESOR —
Asensi, 4. -CASTELLÓ

DE TRIBUNA LLIURE

Clams de Justicia

Tot menys subsistencies

Regionalisme pera matar les causes y concauses que porten ab sí les disposicions [del ministre d' Hisenda y aguantarem l' espella 'l *Centralitzador* ab nòstre anhel de poblerins concients pera pasar a millor vida comercial y obrera. Els dies relativament llarchs, que porta la vida ministerial el conseller d' Hisenda espanyol, son sobrats pera anar estranyantse del reitament persistent en que queden els grands problemes referents a la careixtia no aminorará dels articles de primera necessitat. *Funden* la famosa Lley de Subsistencies pera castigar la trama dels «Hernadies» ultra-comercial ofegant al avaro acaparaor portador del distintiu salvaor, pera que la guerra actual no acabe.

Els *apachistes* de la ploma neutralera, comèrcien descaradament ab el beneplácit del ministre d' Hisenda, antich reformador pera les idees redemptores. Cride al senyor Alba responent davant d' els Tribunals com a obrer que soch y compre les especies molt encarides per sa culpa (*el tu es Petrus* de la tradició regeneradora). ¡Cóm passa el temps! Si el colós de Graus contemplara la burla que li fá son correligionari d' aquell simpátich lema «Despensa y llibre» ¡cóm s' avergonyeria de tamanyes disposicions governamentals! Y el equilibre inestable dels oligarquies... y recients declaracions del personaje negre.

La negligencia dels cacichs, el quetisme del pòble.

Una llum nóva, un faro lluminós apareix en l' horiçont y no el sabem aprofitar. El regionalisme del interés municipal. ¡Salves qui puga! He ací la frasse gráfica aplicá a nòstre malestar.

¡Y diuen els *Centralitzadors* que Cambó no va bé! Cambó va molt bé y dona eixemple al resto d' Espanya pera que seguixca llur llavor. Tots els pòbles de sa jurisdicció aimen son bé y otorguen a son «leader» entusiastes aclamacions. ¿Per qué Valencia y Castelló no tallen de rail

la *documentació madrilenya* y reconeixent llur Oficial Estat, següen, se governen administrativament?

De un cólp desfem dos ones plenes de miasmes, plenes de tuf insoportable; el cacich y el fisch. Y les Lleys Centrals serien estudiades detengudament y en llòch d' anar a parar a les mans del cacich, les agarraria el Cos Municipal administratiu.

Digué el Rey Alfons *el Sabi*, que les Lleys deuen *juntar els còrs* y aquest obrer oferix que les *Lleys* de Alba les separa odiosament. ¿La Lley de Subsistencies es profitosa pera el país? ¿Sí? Puix no se complix. ¡Vaja una autoritat atropellada per els grands hacendats! Y el pòble calla y compra car. El Regionalisme administratiu se impòse y arrostraro tot com se inutilicá el projecte de voler fundar el monopòli de la sal.

Si els grands senyors del hampa comercial tiraren a Urzáiz del ministeri d' Hisenda, el Regionalisme administratiu el farà tornar a son llòch, y la poltrona del carrer d' Alcalá portará duradera al popular ministre.

«Tribuna Lliure» mirarà ab atenció les meues mal embastades cuartelles que porten el pensament del que patix; l' obrer que busca en sa Espanya mijos pera poder viure millor. Yo fart estich d' escriure defenent ma causa. Pero, com no solament el obrer está alerta com el *lok-out* del amo, puix també pera engrandir la vida comercial portará llur átom protector al montó de les obres de humanitat y justicia.

PERE SALA.

Hi ha moments, en que la infamia y l' insúlt, prenen tal forma de patotjá ridícula, per serne fruit de cervells grasats, que 'n llòch de produir indignació, asquetja. Pretendre rectificarla, hi seria descendir al nivell de lo tarquim.

Per aixó se desprécia y s' escupix.

EL CUENTO DE LA SEMANA

¡Ya no sóna la llira del poeta...!

Sentát damunt d'uniforme y sobèrbia róca ocrènca: pensivol, pres de nostalgia, contemplava ensimismát, la grandea misteriosa de la mar... Sa eixamplada crosta, influenciada pels reberberénchs grisos de tardor, semetjava 'l miràll del semi-fòsch celatje. Les valentes y retadores onades, encrispantse 'n convulsions epilèptiques, trencaven sa indignació per son etèrn cautiveri, en enfurits calpissots contra 'l dur rocam, que impávit les retrospectava, fentles despendre lletosa bromera d'indignació...

Rítmica y suau, creuava la inmensitat una petita barqueta posá de vèla, que s'esfumava com pensament volátil, en la ralla de lo inconcebible...

Una violenta onada, en carrera apocalíptica, s'estrellá contra la granítica y gegantina róca, aixecántse al empelló com mágica fontana, caiguent en argentada plútja de perles, salmodiant queixumbrosa sonàta...

A la carícia fresquénca de l'aigua, despertá de son éxtassis, lo nostálgich poeta. Buscá sa llira y no estava... No pogué cantar els excelsos encants qu'el emboltaven, ni exteriorisar l'anyorosa y profánda queixa que apresilava son tendre y dolorit còr...

¡Pòbre poeta! ¿Que has fet de ta llira alégre y cantarina...?

¡Pòbre romántich de pensament nóble y ànima verge, profanada y escarnida per lo pecát d'una dòna hermosa, èbria de suntuositáts frívoles, arrastrada per lo torbellí lujuriós de la lascivia...!

Ella estrujá ta llira, en un moment etèrn de malignitát, repercutint lo gispás en ton còr d' enamorát, arrasant una felicitát santa y nóble, aureolá per un capdál d'inspiració... Desde allavòrs que ta llira está múda...

¡Desgraciát váte...! ¡Etèrn misàntropo...!

Fon un día de primavera... El poeta ixqué al camp en búscá de flòrs dera ofrenarles a la estimada; un día

VERSOS DE PATRIA

IRENAIXENSA!...

Ya renaix lo nòstre Pòble; ya renaix nòva vida. Fa temps qu' es sonada l' hòra de nòstre resurgiment; fassa cadascú son deure, mes malaít el qu' obida que sa Patria 'l necessita pera son renaiximent!

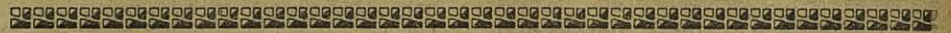
¡Ah, la rassa valenciana! Mon pòble ya no descansa, se prepara pera l' hòra sacrosanta del lluitar. Vinguen tots los fills que l' aimen, els que tinguen l' esperança del renàixer de Valencia, de son gloriós despertar.

Y els fills bòrts que deshonren a la tèrra valenciana, tot renegant de sa llengua, que no parlen valenciá, que s' en vagen a Castella, que la llengua castellana bò es saber-la, convertint-se en vils esclaus del tirá.

Ya reviu lo nòstre Pòble. La nòva vida escomensa.

¡Valenciáns, ha arribat l' hòra de la nòstra renaixensa!...

GUILLEM BOSCH Y FORNALS

en que 'l paisatje verdénch y polícromát, rebie lo bes apassionát y voluptuós del sòl.

Al caliu del sutil céfir brisech, caminava lo trovaire, pensivol ab lo recòrt de l' aimada.

Junt a una sequioleta serpentina que rastretjava un filó d' aigua acristalá, remoretjant elegiés, descansá un moment lo poeta...

Proseguí son camí, fins alplegar a un clorós jardí, aoa confeccioná un poèlich ram de flòrs.

De retòrn, advertí que li manquen açutzenes... símbol de puréa y castitat. No; no podía ser; hi havia que bascarles fora aon fora...

La miraclósa fada ixqué 'n s' aljudá, mostránlli un punt, aon se distinguía profúsament una petita plánta en la que com ní-tit còp de nèu, hi havia un' açuzena sò'a... Esperançat y joliu, corregué 'l poeta per' agafarla; pero... ¡Oh desgracia! En s' azelement, al despendrela se li escorregué, caent en la tèrra fangósa, recient regada...

El poeta está isolát, completament isolát; Ya no súrten les endolcides nòtes de sa llira... Ya no cánta madrigals... Tot en ell es anyorança.

La nostálgia 'l consumix. No pot tindre inspiració...

En un racó solitari, hi fa lo ram mustigát, remembrant una illusió perdúda.

L' àbandoná l' estimada, per buscar lo caliu d' uns altres braços, qu' al tems que saciaren sons apetits lujuriosos, hermossetjaren son còll alabastrí ab ríchs collars de pèrles...

Un cas vulgár; repetit mil vegades pero al poeta li feu tan grand sangría, que per ella desaparegué pera sempre sa ditja...

N' obstant, no la malahix; la compadeix y l' anyore...

Ha perdút la inspiració, pero reté mút en son còr dolorit, lo mes grand poéma: l' etèrna esperança...

FRANCÉSCH ALLOZA.

POLÍTICA

S' ha dit en tots els tons y de totes les maneres imaginables combaint al centralisme, que, les capitals de les nacións son focos d' immoralitat y d' explotació dels seus respectius paísos, que a elles aflüixen rius de ríquea, y que les permeables su-

Demaneu

TINTES...ALFA

	3'50	2	1'25	0'75	30	
Blava-negra-fixa	Litro	1/2	1/4	1/8	Curtin	DE VENTA
Blava-negra copiar)						EN LLIBRERÍES Y PAPELERÍES
Violeta negra copiar)	4'25	2'50	1'75	1'25	35	

perficiés dels despajos oficials s' enbeuen la suor y les pesetes de tots el ciudatans que, per necessitat o per ignorancia se deixen acostar al front o a la boljaca el paper secant que baix el nom de Madrid, París, Londres, etc., existix en gran abundancia en els desdijats paisos de la vella Europa y fins dels atres païssos mes o menos vells.

Pero, en canvi, com a compensació a esta gran veritat que salta del ànima dels paisos, dolorida per un continuo y exagerat esforç, també s' ha dit que el règimen Regionaliste, no faria mes que multiplicar el número de les *Centrals absorbents*.

Hi ha que pararse y meditar davant de tal conclusió, curta y expresiva, dirigida a l' ànima dels que volém plens de bona fé y d' amor a nostres patries, gran y chica, curarnos de la sangria oberta del centralisme, sinse tindre en conte, que, podria ser que sí, que se posarem bons del cap y mos se podriren els peus.

Una vegá un centraliste me contá un cuento inocent; me referí, que ixqué un lladre a robar a un hóme que se tenia per honrat; que éste en noble defensa matá al lladre, pero, que al posarli la má al pit per vore si realment no vivia, notá un bulto en la boljaca del chaleco, per curiositat volgué vore lo que era, y al enterarse que se trataba d' un rellonge en incrustacions de pedres y de corda pera molts dies, se quedá en éll...

El cuento inocent me feu molt de mal, porque me feu recordar, al costat d' histories de diputats a corts, de senadors y de ministres de antigues fejes y paisos exótics, histories de diputats provincials y de consajals de no menos antigor y exotisme y pensí per un moment sobre la conveniencia de remunerar els càrrechs públichs y de deixar sentir el

pes de la lley sobre tots els ciudatans per igual, exceptuant als que serviren al Poble, als que s' els debia deixar sentir en el máxim de força y sense cap de consideració.

En lo que de nosaltres dependirà, puix, el dia que nostra regió se governe autónoma y siga responsable de tot lo que pase dins de ella, desde ara proposém este criteri tancát respecte als càrrechs públichs, en benefici del Poble en general y en manifest benefici en particular dels que hagen de desempenyarlos, puix aixina, ningú podrá sospèjar may, ni per un moment, que siguen roins, porque ni podrán ni ho necessitarán sero, no ya en l' orde moral del que no duptém, pero ni tan xisquera del orde material que es el que ha arrastrat a inmundos parages a ànimes pulcres moltes vóltres arrevataes per la força de les circumstancies y per la irresistible influencia del mig.

ALEXIS.

JOVENTUT REGIONALISTA

Pronte començarán en el Casal regionaliste les gratuites classes d' idiomes. Segóns noticies este any se li espera a la simpática societad, que tant se interesa per la cultura de nóstre pòble, un éxit que superará al del curs anterior.

Encara no ubërta la matrícula han rebut numeroses peticions pera ingresar com deixebles.

Además de les classes d' idiomes s' en preparen altres, entre les quals figuren la de

«História Regional» y «Química aplicá».

Además se donarán conferencias y proyecciones científiques y la Societat se valdrá de tots son modèsts recursos pera repartir ab germanor la llabor de la cultura.

Pera una fita próxima se diu que obrirá un' atra Exposició de pintura y escultura, ampliá ab valiosos eixemplars de cerámica.

Felicitém als jóvens regionalistes per sons propòsits que ben pronte serán jalagadores realitats.

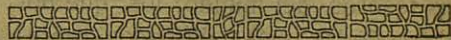
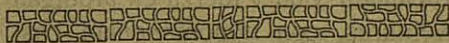
LA FESTA DE LA RÀÇA

Rodejá d' un caràcter oficial s' ha celebrat la festa de la ràça. Nóstra opinió es qu' esta festa may será lo que deu ser si no se va al pòble y este participa intensament, com els pòbles americans.

La cerimonia se celebrá en el Saló d' actes del Institut. Asistiren nutrides representacions del Eixèrcit, del Clèro, del Magisteri, del Profesorat, de la Prensa, numeroses y distinguides personalitats y una nùtrida y simpática masa escolar.

El Sr. Martí inaugurarà ab sensilles y elocuentes frasses, la festa solemne.

Foren llegits alguns treballs lliteraris. El cultíssim catedràtic En Joseph Albiñana pronunciá un hermós discurs, valent, fórt, tenint pa-

raules d' animo y consells de pare pera els simpàtics estudiants invitantlos a tindre fè en les idees y a que 'n sons còrs sols tinguen cabuda els mes als y nobles ideals.

Nostre distinguit amich el jóve y cult bibliotecari En Lluís Revest llixqué un excel·lent treball sobre'l tema del día. Es una oració magnífica y un cant afirmatiu de fè en la raça y en els alts destins que li han cabut a Espanya. Es una afirmació vigorosa de la cultura ibérica, de la energia enorme d' este pòble generós, calumniat dins y fóra.

Pera que els lectors tinguen una pàlida idea del hermós treball de nòstre distinguit col·laborador insertem, tal con fon escrit, uns parafrats:

«Porque si miramos nuestra obra desde el punto de vista que pudiéramos llamar americano podremos decir que nuestros fueron y sin par entre los hombres más egregios los que sin destruir a las razas indígenas crearon allí una civilización floreciente, los que no previendo las nuevas máximas de colonización levantaron allí poblaciones magníficas, espléndidas Universidades; los que por boca del Virrey de México don Luis de Velasco decían que valía más la sangre de los indios que todos los tesoros del mundo; los que por labios de los más calificados representantes de la Ciencia como el P. Vitoria y de los más sesudos Consejeros como el V. Palafox reconocieron y proclamaron la dignidad de los indios como hermanos nuestros en el mismo Padre e iguales en la misma naturaleza; los que enviaron a América a D. Luis Bertrán que anticipándose en siglos por su caridad evangélica a los más atrevidos sociólogos de nuestros días pedía cuentas a los encomenderos españoles de los sudores de sangre de sus esclavos indígenas; los escrupulosos en demasía, por la pluma de Fr. Bartolomé de las Casas llegaron al extremo de calumniarse a sí mismos a la faz del mundo civilizado en alas del amor a la verdad y a la justicia.»

¡Qué cometieron atropellos nuestros conquistadores! ¿Y quién está

limpio de pecado para poder arrojar contra ellos la primera piedra? Bastante es enemigo de todas las imperfecciones humanas, que ya que no fueran nuestra colonización y nuestra conquista absolutamente buenas, porque la bondad absoluta no se halla jamás en las cosas de este mundo, bastante es que fueran las más generosas, las más nobles de cuantas se han conocido. En todas las regiones colonizadas por otros pueblos las razas indígenas desaparecieron ya, o llevan camino de ser aniquiladas por la ajena violencia y por el propio embrutecimiento; nosotros sacrificamos legiones de héroes desconocidos que llevaron allá nuestra propia cultura con la luz del Evangelio; nosotros les prestamos nuestra lengua y nuestra civilización y el conocimiento de sus idiomas y costumbres fué preferente cuidado de nuestros misioneros; nosotros podemos dar un solemne mentís a los calumniadores de nuestra patria con el más grande y más humano de los monumentos legislativos de la Edad moderna con la «Recopilación de las leyes de Indias».

La empresa del descubrimiento de América es una expresión de valor menor que la suma total de las energías de nuestra raza; si esa empresa la llevamos nosotros a cabo derrochando vida y fuerza en pródigas aventuras, con espontaneidad casi inconsciente ¿qué puede esperarse de este mismo pueblo cuando llegue a alcanzar plena conciencia de su poder y dirigido por una sabia y previsora política prosiga la obra de su engrandecimiento, el camino providencial de sus destinos?

NOVES

En la passá semana va contraure matrimoni ab l' agraciá y elegantíssima senyoreta María Mas, nòstre benvollgut amich y entusiaste regionaliste, En Jaume Bellver Huguet.

Als desposats que son a fóra en viaje de boda, els adresem nòstra mes coral felicitació, ensemps qu' els desijem prosperitats en son nou estat.

ESPECTACLES

Impera el cine, com únich espectacle huí per huí en Castelló. La gent seguix omplint de gom a gom les sales pera recrearse ab els més horripilants crims; les empreses abusant de la candideç del públich en preus creixcuts, y donantli gat per llebre, venen mes entrades de les que dona la cabuda de la cambra, y... res més.

En el Principal, s' anuncien veres solemnitats arlístiques, pero... que se convertirán en el *Tenorio* pera fira per una companyia de idem.

Vullguerem equivocarnos.

COMENTARIS

D' éxit grandió se pot considerar el resultat de nòstre Concurs.

Molts y bons han segut los treballs rebuts y dintre 'ls quals, un jurat format per comp persones jusgará el que a son preclar entendre, se fasa acreedor al premi.

Demá 15 d' Octubre, a les 12 en punt de la nit, finix el plaço d' admissió d' originals.

PRECHS Y PEDRAES

L' Ajuntament que n' os recorda de posar en son balcó principal la bandera del pòble en les grands fites històriques, 9 de Març, la Magdalena, etc. etc., permet que l' escut de nòstra invicta y gloriosa Ciutat presidisca la barbrá festa que 's celebrá en lo cercol taurí, lo dumenge passat.

Tots los dies, sobre 9 a 10 del matí, apareixen en los carrers mes cèntrichs González Chermá, Colón, etc., uns empleats municipals, quins, prevists de llarchs ramosos, comencen a escriure a dreita y esquèrra, alçant una polseguera inaguantable. Son varies les queixes que tenim.

¿No podria ferse este servici a la del alba seria pera evitar molesties y compliment de la higiene?

Nosaltres creem que sí; es més, que debia de montarse una bona brigá per aixina requeriro la importancia de nòstre pòble, y... les 20.000 pesetes que per' assó hi ha...

Línea de Vapors

TINTORÉ

BARCELONA

Servici fixo y semanal entre Castelló y Barcelona

PER LO MAGNIFICH VAPOR

TIRSO

Travesia rápida.—Llum eléctrica en tot lo barco.—
Telegrafia sens fils. — EXIDES: De Castelló, Dumege 11
matí. — De Barcelona, Dimats vesprá. La càrrega s' ad-
met en Barcelona, el dilluns; en Castelló, el dimecres.

Pera informes a Domenech Cert S/A, Plaza de la Paz, 3

CASTELLÓ

Paseig Colón, 11.—BARCELONA

Llibrería Religiosa-Escolar

DE

FRANCESCH SOLER

Nou y modern establiment. Material de debuix y es-
critori. Llibres de texto pera escoles y demás objectes ab
la matjor economia posible.

5, Colón, 5

Droguería

LA ARAGONESA

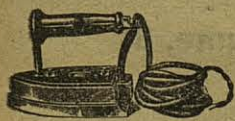
= DE =

:: Lluís Gomez Molinos ::

64, Colón, 64.—CASTELLÓ

Complet surtit en perfumería del pais y extranjer. Dro-
gues, Colors, Barnisos, Pincells, Articles fotografichs y ma-
quinaries.

Venta exclusiva de Alcohol SOL y Colonia ESA

Lampistería

DE

PERE FECED

Inmens surtit en aparatos pera gabinet, saló y mentjaor

Ventiladors, Planches, Cazos y Contadors eléctrichs

Lámpares de Filament metálich de 5 a 50 bujies

González Chermá, 78

CASTELLÓ

TRANSPORTS GENERALS

DE

Joseph Sanchis Prats

Facturació pera tots els punts d' Espanya
y Estranger. Servici combinad de domicili
a domicili.

Acarreos y Mensatjerías.

Alloza, 69.—Castelló

- Eduart Viciano -

PAQUETERÍA Y MERCERÍA

ULTIMES NOVETATS

Caballers, 2 y Colón, 20

Castelló

Casa de SANCHO GERMANOS

(SUCESSORS DE ENRICH TÁRREGA)

Gran surtit en comestibles fins y en tots los géneros
concernients al ram de

ULTRAMARINS

Diariament resibim los millors articles indicats pera la
present época.

Depositari exclusiu de la Cerveza Petry

36, Plaça de la CONSTITUCIÓ, 36

Diu BUSUTIL

que tots els elegants coropren en sa casa. ¿Sabéu per qué?
perque **BUSUTIL** es el que ven mes ba-
rato, te més surtit de modes y se contenta en que el seus
compradors estiguen contens encara que pergue.

Moderna y Lujosa Confitería y Pastissería

DE

Vicènt Blasco

Especialitat en tortaes «Mokas» ramillets y dolços de
fruita.

González Chermá, 56

LA PRIMITIVA

Droguería y Comestibles

Gran surtit en Drogues, Perfumería, Broches y Pintu-
res metáliques pera fondos de barcos, de la acreditá mar-
ca OVELING.

Complet surtid en tot lo ram de Ultramarins.

Cafés tostats diariament.

Vicent Calatayud

Canalejas, 11 --GRAU DE CASTELLÓ

Automòvils Castellonesos d'Alquiler || Garage: Lluís Vives y E. Viciano

Construcció, alquiler y reparació de BICICLETAS. Automòvils de propietat. Grands facilitats, casilles independents, llavaor y fosos. Stock Michelin.

RUSSELL ECROYD NEILD

Nou y grand taller, Lluís Vives, 12 al 20 y Escultor, Viciano 14 al 26.—**CASTELLÓ**

TOS... TOS... TOS...

Les PASTILLES MONSERRAT curen tóta afecció del sistema respiratori, tos, bronquitis, asma, dengue y catarros, per crònics que siguen.

Venta en Farmacies y centres de específichs. En Castelló FARMACIA DE JOAN A. PASCUAL, San Félix

BAR FORNOS

Café extra, Vermouth Torino, Eixarops, Licors de les millòrs marques, Cerveces del pais y extrangeres. Depositari exclusiu del SIDRAL TEIXIDÓ.

Joseph Segarra

G. Chermá, 84 — Castelló

VACANT

BAÇAR DE CALCER

— DE —

Jaume González

Variat surtit en tota classe de calcer. Últimes novetats. Elegancia, solideç y economia.

González Chermá, 64.—CASTELLÓ

Les millors
MAQUINES
de
COSIR
son les
máquines
"Pfaff,"

DE

Antoni Mercé

COLÓN, 64

CASTELLO

GORRES

LA ESPECIAL, última creació

Consuelo Carrión

Altes novetats pera la temporá d'ivern.

Plaça del Rey En Jaume, 31

Castelló

«VEU DE LA PLANA» --- Castelló

Sr. En *Institut d'Estudis Catalans*

Barcelona